

понованих нами напрямів у їхній сукупності в змозі привести до суттєвого покращення ситуації боротьби зі злочинністю в нашій державі.

Список літератури:

1. Литвак О.М. Злочинність в Україні: стан, тенденції, заходи протидії (1992-1995 роки). Дис. ... канд. юрид. наук. Х., 1997. 2. Зеленецький В.С. Возбуждение уголовного дела. Х., 1998. 3. Див. Государственная программа борьбы с преступностью // Преступность в Украине // Бюллетень законодательства и юридической практики Украины № 2. К., 1994; Комплексная целевая программа борьбы с преступностью на 1996-2000 годы. К., 1996; Національна програма боротьби з корупцією. Затв. Указом Президента України № 319/97 від 10 квітня 1997 року.

Надійшла до ревіколегії 22.06.2000

В.В. Коваленко, канд. юрид. наук, головний наук. співроб.

Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Координаційному комітеті по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президентові України

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЩОДО ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ ТА НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ТЕРОРИСТІВ

Терористична діяльність за характером та засобами дій злочинців являє собою значну загрозу суспільній безпеці держави, її конституційному ладу, посягає на права, свободи, інтереси громадян.

Наслідками таких особливо небезпечних злочинних дій є загибель ні в чому неповинних людей, матеріальні та моральні збитки, жах людей, почуття незахищеності.

Висока ступінь небезпеки терористичних актів пояснюється сучасним станом озброєності терористів, використанням ними найсучасніших видів зброї, вибухових речовин. Терористам притаманні такі характерні риси дій, як раптовість, розгалуженість, мобільність, організованість, стійкість.

Сьогодні країни СНД, європейське та світове співтовариство стурбовані різким розповсюдженням тероризму, особливо чеченського. Цей феномен не залишає байдужою і громадськість України.

Аналіз статистичних даних динаміки проявів терористичного характеру в Україні свідчить про стійкість кількості злочинів з певними ознаками. Так, у 1992 році зафіксовано 150 злочинів, у 1993 – 179, у 1994 – 252 (рік виборів кандидатів у народні депутати), у 1996 – 165, у 1998 – 323 (політичне забарвлення злочинів, їх ріст також пов'язаний з виборами кандидатів у народні депутати), а у 1999 – 184 [1].

Своєчасно та об'єктивно дії терористів, їх міжнародні зв'язки, наслідки діяльності висвітлюються засобами масової інформації.

Вчені та практики звертали і звертають увагу на те, вкрай небезпечні процеси, явища, які пов'язані з наслідками вчинених терористичних актів на території Європи, країн СНД та України [2].

Треба зауважити, що як в країнах СНД, так і на Україні на рівні глав держав, уряду, вчених ведеться певна організаційна робота щодо вироб-

лення заходів протидії цьому небезпечному соціальному злочину. Так, з метою координації діяльності органів виконавчої влади у запобіганні терористичним актам щодо державних діячів, життєзабезпечення населення, об'єктів підвищеної безпеки, актам, що загрожують життю і здоров'ю людей та їх припиненню виданий Указ Президента України № 1343 від 11 грудня 1998 р. «Про утворення при Службі безпеки України Антитерористичного центру у складі Міжвідомчої координаційної комісії та штабу».

З урахуванням того, що тероризм став реальним антисуспільним феноменом, котрий охоплює різні сфери протиправних дій, на VIII сесії Комісії ООН по попередженню злочинів і кримінальній юстиції в «Програмі діяльності по попередженню злочинності на 2000-2001 рік» особливу увагу приділено дослідженню проблеми тероризму та його попередженню [3].

За ініціативи Казахстану та Узбекистану в січні 2000 р. в Москві пройшов черговий самміт лідерів країн співдружності, де обговорено шляхи боротьби з міжнародним тероризмом і прийнято рішення про створення єдиного антитерористичного центру.

Провідні вчені у цій сфері Ємельянов В.П., Глушков В.О., Антипенко В.Ф., Крутов В.В. протягом багатьох років ведуть дослідження проблеми тероризму та правової кваліфікації злочинів терористичної спрямованості.

Узагальнені результати наукових досліджень вчених і практиків з проблем боротьби з організованою злочинністю та тероризмом були обговорені на першій науково-практичній конференції «Боротьба з тероризмом у міжнародному і українському національному праві: соціальні та правові проблеми» в травні 2000 р. в м. Одесі [4].

Аналіз нормативно-правової бази, досвід роботи правоохоронних органів у протидії злочинам терористичної спрямованості, матеріали досліджень вчених, розгляд проблемних питань на згаданій конференції. Дослідження йдуть в двох теоретичних площинах:

1. Національно-правова проблема боротьби (протидії) з тероризмом. Досліджується вона в таких аспектах:

- а) тероризм: проблема, поняття;
- б) організаційно-правові проблеми боротьби з тероризмом.

2. Міжнародно-правові проблеми боротьби з тероризмом. Цей напрям має теж два аспекти:

- а) тероризм у міжнародному праві;
- б) міжнародний досвід боротьби з тероризмом.

Безумовно, історико-міжнародний досвід, теоретико-правові дослідження мають величезне значення для науки, їх треба продовжувати, але спілкування з практиками відомчих служб безпеки та міліції свідчить про нагальну потребу в розробці та наданні відповідним службам методичних рекомендацій щодо:

а) діяльності органів щодо запобігання актів тероризму і нейтралізації терористів;

б) тактики проведення оперативно-розшукових заходів по припиненню терористичних актів;

в) організації протидії терористичним акціям, нейтралізації терористів і звільнення заручників.

Говорячи про підготовку відповідних рекомендацій, не можна обійти й таке питання, як персональний цільовий відбір, навчання та призначення в спеціальні підрозділи по боротьбі з тероризмом співробітників. Вирішення цього питання теж потребує цілого комплексу дій організаційного, управлінського характеру, а також і відповідних заходів щодо їх правового забезпечення та основних принципів і засад здійснення оперативно-службової діяльності.

Співробітниками МНДЦ накопичений та узагальнений міжнародний досвід протидії тероризмові, матеріали якого знаходяться на розгляді у Голови Координаційного комітету. Вивчений практичний досвід у такій галузі співробітництва правоохоронних органів як протидія тероризмові. Сьогодні перед вченими Центру стоїть задача розробити методичні рекомендації щодо діяльності правоохоронних органів по запобіганню актів тероризму та нейтралізації терористів.

На наш погляд, методичні рекомендації повинні ставити за мету надання методичної допомоги керівникам спеціальних органів та підрозділів по боротьбі з тероризмом у випадках:

- прийняття рішень щодо організації дій особового складу по припиненню терористичної акції;
- забезпечення безпеки особового складу та громадян;
- психологічної підготовки співробітників до дій по визволенню заручників;
- практичного навчання особового складу при спільних діях по припиненню терористичних акцій та нейтралізації терористичних груп.

Вивчення та узагальнення міжнародного досвіду боротьби з тероризмом, аналіз дій відповідних служб у державі дають змогу зробити такі висновки:

1. Зменшення терористичної загрози і зниження кількості терористичних актів можливе лише за умови протидії з боку держави скоординованими зусиллями спеціально сформованих сил.

2. Організація протидії актам тероризму можлива лише завдяки правильно обгрунтованій стратегії та відповідно тактиці дій спецпідрозділів при проведенні відповідних операцій.

Виходячи з викладеного вище, запрошую науковців і практиків взяти участь у здійсненні розробки, обговоренні, узгодженні та відповідному впровадженні методичних рекомендацій в спеціальні підрозділи по боротьбі з тероризмом.

Список літератури:

1. Горбачевський В.Я. Попередження та розкриття убивств на замовлення: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 1999.
2. Ємельянов В.П. Злочини терористичної спрямованості. Х., 1997;
- Крутов В.В. Теоретико-правові і тактико-спеціальні проблеми боротьби з тероризмом: Автореферат ... д-ра юрид. наук. К. 1998;
- Антипенко В.Ф. Современный терроризм: состояние и возможности его предупреждения. К. 1998;
- Земляньський Ю.В. В третьому тисячолітті світ жде спалах тероризму // Сегод-

Надійшла до редколегії 06.03.2000

*О. Ю. Синяська, нач. відділення ОП та РОС УБОЗ УМВС України
в Сумській області*

Функції службової дисципліни в органах внутрішніх справ України

Функції службової дисципліни в органах внутрішніх справ досить різноманітні. Умовно можна виділити такі функції: організаційно-адміністративні, забезпечення, відновлювальні, виховні, каральні, методичні, контрольні, громадські.

Організаційно-адміністративні передбачають здійснення таких методів і прийомів управління, які здатні забезпечити найвищу ефективність діяльності органу внутрішніх справ. Очевидно, що:

1) дисципліна детермінується управлінням, тому вона є метою управління, а управління – засобом забезпечення дисципліни; тому реальний стан дисципліни – це точний індикатор науковості та ефективності управління;

2) управління в органах внутрішніх справ має подвійну мету – забезпечення виконання поставлених перед ними завдань у сфері внутрішніх справ держави і створення інструмента (засоби, умови) здійснення цього забезпечення – формування службової дисципліни в органах внутрішніх справ.

З цих висновків випливає і інша функція дисципліни в органах внутрішніх справ – функція забезпечення. У сфері державного управління велика шкода постановкою нереальних цілей завдається дисципліні в органах внутрішніх справ, де важливішою вимогою до поведінки співробітників є відповідність їх діяльності чинному законодавству. Безумовно, якісним показником діяльності органів внутрішніх справ виступає суворе додержання законності та дисципліни. Тільки при організаційному та практичному забезпеченні реалізації цього принципу будуть в достатній мірі ефективними і зусилля по поліпшенню показників діяльності органів внутрішніх справ у цілому. З такої точки зору обґрунтованими цілями органів внутрішніх справ видаються: суворе додержання в оперативно-службовій діяльності законності; постійне вдосконалення управління; забезпечення старанного добору, високого рівня спеціальних знань кадрів, їх навчання та розстановка; постійне поширення та поглиблення співробітництва з державними, громадськими організаціями та населенням; широке і раціональне використання в усіх сферах діяльності органів внутрішніх справ сучасних досягнень науково-технічного прогресу.

Носієм відповідальної (що повертає об'єкт у необхідний стан) функції дисципліни в органах внутрішніх справ виступає дисциплінарна відповідальність працівників органів внутрішніх справ.

Виховна функція дисципліни здійснюється з метою позитивного впливу на конкретних працівників, корекції їх поведінки, свідомого відпо-